

új ösztönt adván neki, előkészületet tett, hogy zenéjével meghódítsa a világot. Magánélete is nevezetesen fordulóponthoz jutott: D'Agoult grófnő lett élettársa, kitől 3 gyermeke született: Cosima, aki később Wagner Richárdnak lett a felesége; Blanka, Ollivier Emil (később francia miniszter) neje és Dániel (fiatalon halt meg). 1839—47-ig hangversenyeket adva, beutazta egész Európát; többek között Pozsonyban is hangversenyezett, dec. 27-én, 1840. jan. 2-án Budán, mely alkalommal a főúri világ díszkarddal tisztelte meg, jan. 4-én a Nemzeti Színházban tartott hangversenyt a színház alapja javára. A létesítendő nemzeti konzervatóriumra 1846. máj. 6-án tartott előadást; azután Győrben, Tatán, Sopronban, Kőszegen adott hangversenyt, hol a város díszpolgárává választották meg. 1847-ben Weimarban telepedett le, majd ott nagyhercegi udvari karnagy lett, ami által az ottani színház a művészeti törekvések központja lett. »Lohengrin« bemutatásával kezdte Wagner-propagandáját. Kicsinyes intrikák azonban, főleg új, szabadabb irányú és költői háttérű zeneszerzeményei (szimfóniai költemények, programzene) miatt elűldözték; Rómába költözött, 1861-ben. 1865. ápr. 25-én abbának szentelték fel, élete végén kanonoki stallumot is élvezett. — Andrássy Gyula gróf nagyon ambicionálta azt, hogy hazahozza Liszt Ferencet, miután már vele iratta meg a koronázási misét. 1869-ben I. Ferenc József magánpénztárából négyezer forint évjáradékot bocsátott rendelkezésére Liszt Ferencnek, azzal a kikötéssel, ha az év néhány hónapját Pesten tölti és Liszt nem tért ki a meghívás elől. Művészi működésének 50 éves jubileumát 1873-ban pazar pompával ülte meg a székesfőváros. Erre az alkalomra jubileumi érmet vertek, L. arcképével díszítve, melyen Vörösmarty Mihály következő verssorai álltak:

»Zengj nekünk dalt, hogy mély sírjaikban
Őseink is megmozduljanak,
És az unokákba halhatatlan
Lelkeikkel visszaszálljanak,
Hozva áldást a magyar hazára,
Szégyent, átkot áruló fiára!«

1875-ben a képviselőház Apponyi Albert grófnak egy szép beszéde után kimon-

dotta a Zeneakadémia föllállítását, Liszt Ferenc került e zenei főiskola elnöki székébe és ettől fogva karácsonytól husvétig Budapesten szokott lakni, husvétől őszig Weimarban, őszől karácsonyig Rómában. Mint elnök, Liszt Ferenc foglalkozott a zenei főiskola tanszékeinek betöltésével is és kissé rapszódikusan, de nagy hatással tanított a ma nevéől elkeresztelt Zeneakadémia zongoraosztályán.

Az 1884. szept. 15-én megnyílt Magy. Kir. Operaház előtti fülkében és később a Zeneakadémia homlokzatán elkészítették ülő szoborművét. Sopronban 1893. szept. 3-án, Weimarban 1902-ben leplezték le a szobrát. Nevéről 1893. január 6-án egy társaságot neveztek el.

Színház számára nem komponált. Azonban, egy pár német színpad példájára, a M. Kir. Operaház 1891. szept. 15-én színre hozta »Szent Erzsébet« c. oratóriumát (német szövegét írta Roquette Ottó, ford. Ábrányi Kornél). Születése százados évfordulója alkalmából 1911. okt. 21-én a fővárosban több napra terjedő nagy ünnepség volt. 1929. okt. 20-án Sopronban országos ünnepet rendeztek a Soproni Zeneegyesület fennállásának 100-ik évfordulója alkalmából. Ekkor elhatározták, hogy L. hamvait hazahozatják, a Zeneegyesület pedig ezentúl »Soproni Liszt Ferenc Zeneegyesület«-nek nevezik el; este a színházban színre került Vándor Kálmán »Liszt-hangverseny« c. 3 felvonásos lírai játéka.

Liszt Franciska, színésznő, sz. 1887. dec. 12-én, Tiszapólgáron (Szabolcs m.). Színpadra lépett 1911-ben.

Lisztay József, színész, sz. 1888. febr. 1-én, Zágrábban. Színész lett 1921-ben. Neje: Rabéczy Ilona, színésznő, sz. 1887. febr. 3-án, Zilahon. Színipályára lépett: 1921-ben.

Literáti János, úttörő színész, 1808—1810-ben Kolozsvárott szerepel a báró Wesselényi Miklós pártfogása alatti társulatnál, 25 frtnyi fizetéssel.

Literáti Jánosné Kovács Terézia, író, sz. 1786-ban, Dégen (Veszprém m.), megh. 1879. ján. 2-án, Győrött, hol öccsénél, Kovács Pál (L. o.) írónál töltötte agg-